

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розглядаються основні методики оцінки інвестиційної привабливості на рівні підприємства.

Ключові слова: *інвестиційна привабливість, підприємство, інвестор, інвестиційний проект.*

В умовах загострення конкуренції між підприємствами за нові ринки збуту готової продукції оцінка інвестиційної привабливості окремого суб'єкта, що господарює, є важливим питанням при прийнятті інвестиційного рішення потенційним інвестором. Інвестиційна привабливість формується завдяки конкурентоспроможності продукції, клієнтоорієнтованості підприємства, успішному налагодженню контактів з інвесторами.

Досвід багатьох країн світу показує доцільність залучення інвестицій. Для України, існує низка перешкод на шляху здійснення цього процесу. До них можна зарахувати відсутність відповідного інвестиційного клімату в країні, що показує низький рівень інвестиційної привабливості; недосконалість ринкового механізму економіки; нестабільність політичної ситуації; недосконалість податкової системи; низький рівень ділової і професійної кваліфікації підприємців; недостатньо привабливі інвестиційні проекти і, водночас, брак зацікавлених партнерів; відсутність діючої системи страхування інвестицій; надмірна монополізація економіки; не конвертованість гривні тощо.

На сучасному етапі розвитку економіки проблематика зниження інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств, ділової активності на інвестиційному ринку України та дестабілізація національної економіки в період фінансово-економічної кризи є достатньо актуальними й пріоритетними завданнями для вирішення проблем як на макро-, так і на мікрорівнях та при формуванні державної інвестиційної політики.

В економічній літературі поняття сутності й аналізу основних підходів оцінки інвестиційної привабливості розглядалися у низці робіт відомих вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема І. О. Бланка, Ф. В. Бандуріна, С. А. Буткевича, Ф.П. Гайдуцького, Л. О. Мамуль, Т. А. Чернявської, Д. А. Епштайна, С. Естрина, К. Е. Мейера та інших.

При прийнятті інвестиційного рішення інвестором важливим є питання оцінка інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання.

Макроекономічне дослідження інвестиційної привабливості включає вивчення динаміки макроекономічних показників, законодавчого регулювання інвестиційної діяльності, розвиток фондового і грошового ринків. З позицій інвестора інвестиційна привабливість розглядається як узагальнена характеристика переваг і недоліків об'єкта інвестування. При вивченні інвестиційної привабливості інвестором здійснюється суб'єктивна оцінка інвестиційної ситуації, що складається в тій чи іншій країні. Інвестиційна привабливість визначається досягненням компромісу інтересів між інвестором і реципієнтом інвестицій [5, с. 254].

Для оцінки інвестиційної привабливості використовуються різноманітні методики, що дозволяють визначити її на макро, галузевому, регіональному рівнях, а також на рівні підприємства. Виділяють два основні підходи для оцінки інвестиційної привабливості.

Перший підхід це - проведення індивідуальної оцінки параметрів інвестиційного потенціалу та інвестиційного ризику, що дозволяє найбільш повно визначити значущість даних чинників при реалізації інвестиційного проекту. Доцільно здійснювати розрахунок показника якості інвестиційного клімату, що надає можливість ранжувати області за наступними групами:

- найбільш сприятливі умови для розвитку інвестиційної діяльності;
- достатньо сприятливі умови;
- середні умови;
- несприятливі умови;
- несприятливі умови для розвитку інвестиційної діяльності.

Другий підхід, який застосовується для оцінки інвестиційної привабливості, ґрунтується на вивченні інвестором співвідношення прибутковості й ризику, а також їх взаємозв'язку. Для оцінки інвестиційної привабливості регіонів ученими запропоновано використання п'яти груп показників:

- оцінка економічного розвитку регіону;
- оцінка рівня розвитку інвестиційної інфраструктури;
- оцінка демографічної характеристики регіону;
- оцінка рівня розвитку ринкових відносин та інфраструктури;
- оцінка інвестиційного ризику [4]

Розглянуті методики визначення інвестиційної привабливості ґрунтуються на оцінці визначеної групи аналізованих показників, що не дозволяє одержати цілісного уявлення про досліджуваний об'єкт.

При оцінці інвестиційної привабливості підприємства важливу роль відіграють чинники ринкової інфраструктури. До них відносяться котирування й обсяги продажу акцій даного підприємства на фондових ринках. Стан ринкової інфраструктури характеризує розвиток і ефективність використання ринкового інструментарію в діяльності підприємства, наприклад, маркетингу, що відіграє в сучасних умовах визначальну роль в економічному успіху підприємства.

Слід зазначити, що одним з найважливіших компонентів інфраструктури є розвиненість інформаційної складової, що стимулює підприємство використовувати сучасні інформаційні технології. У цьому зв'язку важливо оцінювати ступінь інформатизації підприємства, а також його місце і діяльність у всесвітній комп'ютерній мережі Інтернет.

Зростання обсягів виробництва завжди має підкріплюватись адекватним фінансуванням, зокрема зростанням емісії цінних паперів. За відсутності залежності від зовнішніх фінансових джерел економічне зростання переважно базується на внутрішніх джерелах фінансування і є обмеженим. Економічна система ринкового типу передбачає ширше коло традиційних джерел фінансування. Вибір того чи іншого з них обумовлюється економічною кон'юнктурою та потребами підприємства. В Україні проблема вибору обмежується дещо іншими чинниками. Підприємства не можуть ефективно використовувати інструменти ринку цінних паперів, оскільки останній є непрацюючим і малоефективним.

Інвестиційна привабливість може бути оцінена для якогось запланованого підприємства або підприємства, що будується. Серед чинників, що застосовуються для оцінки, може бути попит на новий об'єкт, унікальність продукції, що випускатиме підприємство, тощо.

А. Гайдуцький пропонує використовувати метод порівнянь, який має охоплювати такі основні складові інвестиційного процесу: порівняння між об'єктами інвестування, між суб'єктами інвестування (інвесторами) та між умовами інвестування (чинниками інвестиційної привабливості) [2, с. 123].

Вчений вважає, що для порівняння між об'єктами й умовами інвестування може бути використано матричний метод підготовки вихідних даних. За вертикаллю розташують об'єкти інвестування, а за горизонталлю – показники, які характеризують умови інвестування, а точніше, чинники інвестиційної привабливості об'єктів інвестування

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства відкриває нові можливості диверсифікації для вітчизняних й іноземних інвесторів, підвищує гарантію вкладення коштів іноземних інвесторів в інвестиційні проекти. Впровадження комплексної програми інвестування в конкурентоспроможні галузі стимулюватиме перехід на якісно новий інноваційний тип розвитку. Підвищення конкурентоспроможного рівня нерентабельних підприємств буде сприяти модернізації економіки, підвищенню економічного рівня розвитку держави. Створення механізму координації інвестицій з макро– до регіонального рівнів та з галузевого до підприємства розширює інвестиційні можливості підприємств, стимулює зростання інвестицій в економіку і зміцнює фінансову систему держави.

Література:

1. Бланк И.А. *Инвестиционный менеджмент: учебный курс* / И.А. Бланк. – К.: Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. - 448 с.
2. Гайдуцький А. П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки // *Економіка і прогнозування*. – 2004. – № 3. – С. 119-128.
3. Рудніченко Є.М. *Інвестиційний менеджмент: навч. посібник*/ Є.М. Рудніченко, Є.Г. Рясних, Н.І. Гавловська. – Хмельницький: ХНУ, 2011. – 415 с.
4. Носова О.В. *Інвестиційна привабливість підприємства* // *Стратегічні пріоритети*, №1(2), 2008.- С. 120-126
5. Юр'єва О. Г. *Теоретико-методолгічні аспекти оцінки інвестиційного клімату* // *Стратегія економічного розвитку України: Наук. зб.* – 2002. – 3 (10). – С. 250-255.